

Sara Osman

KAIKKI MIKÄ
JÄI SANOMATTA

SUOMENTANUT SIRJE NIITEPÖLD

LIKE

Ruotsinkielinen alkuteos: *Allt vi inte sa*
Copyright © Sara Osman 2021
Published by agreement with Salomonsson Agency

Suomenkielinen laitos © Like Kustannus / Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

LIKE

Like Kustannus
Helsinki
www.like.fi

ISBN 978-951-1-42745-2

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

Isoäidille

Prologi

Shellac on kuin heroïini, lakkaus on hieno ja kiiltävä ja jumalainen, kun sen huoltaa ajoissa, mutta heti kun päättää pitää taukoa, jälki on kuin rikospaikalla.

Ei niin että olisin päättänyt.

Sydänkesän sade ropisee ikkunalautaan. Pisarat kimpoilevat vihreästä pellistä lasiin. En ole nukkunut kunnolla kahteen viikkoon. En ikinä pidempään kuin kaksikymmentä minuuttia kerrallaan. Katoan hetkeksi ja herään. Yhä uudelleen ja uudelleen.

Vain todella kuvottava ihminen voi tehdä näin omille vanhemmilleen, välittää näin vähän toisten tunteista, toisten elämistä. En voi edes vedota rakkauteen, ei ollut mitään varteenotettavaa syytä, joka voisi heikkona hetkenä saada kaiken tuntumaan edes ihan vähän hyväksyttävältä.

Aluksi ajattelin, että äiti liioitteli. Että minä itse annoin hänen vauhottaa. Viime päivinä olen kuitenkin ymmärtänyt, miten vähän pystyn itse hallitsemaan tilannettani. Olen ymmärtänyt, ettei missään vaiheessa ollut oma valintani tulla tänne, muuttaa tähän käytävään, jossa ahdistus tiheää kuin kondenssivesi katosta.

Pohdin usein, miltä äidistä on täytynyt tuntua puhelun tullessa. Miten ilman on täytynyt tyhjentyä hänen keuhkoistaan. Miten hänen on täytynyt istua alas ja huutaa isää, toisessa kädessä puhelin, toinen käsi suun edessä.

Mietin miten Carolinella menee. Mietin tietäkö hän, ja mitä hän tietää. Tuntuu niin oudolta välittää yhtäkkiä hänen mieli-

piteistään ja ajatuksistaan. Carolinen, mimmin, jonka muovisuus herätti minussa ennen halun kuristaa hänet paljain käsin.

Päässä pyörivät kaiken aikaa samat ajatukset. Joka tunti, joka päivä. Niissä kuitenkin tuntuu olevan aukko, jotain puuttuu. Tiedän olevani hirviö, mutta en tunne itseäni hirviöksi, tunnen itseni vain Amandaksi. Se tässä ehkä onkin: olen niin häiriintynyt, ettei edes oma häiriintyneisyyteni liikuta minua.

Sosiopaatti. Egoisti. Mutisen sanoja uudelleen ja uudelleen itsekseni kuin vihaista mantraa. Ne muotoutuvat suussani, liukuvat kielelläni, mutta eivät jää kiinni. Paitsi yksi. Tekopyhä. Tekopyhä sattuu. Tekopyhä saa häpeän polttamaan ihoni alla. Koska luulin tietäväni paremmin.

Toivottavasti saan tänä yönä nukuttua. Muuten sekoan lopullisesti.

Etusormen hoitamaton kynsinauha antaa periksi peukalonkynteni alla. Kuolleeseen ihoon muotoutuu kuiva, valkoinen reuna, olen vain pahentanut tilannetta.

Varttia vaille kuusi oville tullaan koputtamaan illallisen merkiksi, mutta silloin olen jo lähtenyt huoneestani. Eloönjäämistaktiikkaani kuuluu ajatus, että olen vapaa tekemään mitä haluan milloin haluan. Illusio pirstoutuu, jos joku ponnaripää muovitohveleissa ehtii nakuttaa kolme reipasta koputusta oveeni ja ilmoittaa, mihin minun on siirryttävä. Se ei toimi. Niinpä poistun huoneestani ennen määrättyä aikaa, oma-aloitteisesti. Ikään kuin minulla olisi jokin aivan oikea yksityinen asia hoidettavanani jossain tuolla linoleumin ja lasikuitukankaan seassa. Vaikka kynsihuolto.

Itselleen on huolestuttavan helppoa valehdella. Ehkä voisin kysyä siitä seuraavalla kerralla Jotex-Johannalta. *Eiköhän lapsuudestani puhuminen jo riitä, voisitko kertoa onko mahdollista että ihmisellä on enemmän kuin yksi tietoisuus ilman että on päästään viialla?*

Kutsun häntä Jotex-Johannaksi, koska juuri siltä hän näyttää. Ihmiseltä, jonka päiväpeitot mätsäävät makuuhuoneen verhoihin, jolla on ikkunalautapituiset keittiön verhot ja nauhapidikkeet samasta kankaasta – ei mitään Maria Montazami -tupsuja vaan kunnialliset, leveät, verhoihin sopivat nauhat – ja kappa, jonka hän asettelee aaltoileville vekeille verhotangon koristeellisten nappien väliin. Lyön vaikka vetoa, että hänen miehensä, jolla epäilemättä on jokin umpitylsä kaksoisnimi, harrastaa viikonloppuretkiä Biltemaan.

Lakkaa olemasta noin vastenmielinen.

Viisi pehmeää kynsinauhaa jäljellä. Vasemman käden kynnet ovat aina paremmassa kuosissa, eivät yhtä retuperällä. Sen verran retuperällä kuitenkin, etten voi esittää, etteivät ne kaipaa huoltoa.

Vanhempani ovat kaikista maailman ihmisistä ne, jotka ansaitsevat tämän vähiten. Etenkin äiti. Hän ei kestä enää enempää. Hän menee rikki. Nähdä nyt toisenkin jälkeläisensä lipeävän käsistään. Olemme kai saaneet heikot geenit, surkeimmat helkarin alen-loppurysäys-geenit. Tilastot puhuvat puolestaan, yksi kuollut ja yksi lukkojen takana. *Fail.*

Milloin minusta tuli näin katkera? Kuulostan Sofialta. Mitä hän hän sanoo minusta? Mitä sanoja hän minusta käyttää?

En pysty ajattelemaan sitä. En jaksa. Jos moukaroi jo ennalta pikkuruisia siruja, niistä tulee tomua.

Ovelleni koputetaan kolmesti. Helvetti.

TOUKOKUU

Sofia

Näin sen hänen katseessaan. Tunsin pikkuriikkisen epäröinnin hänen otteessaan, kun kättelimme. Ylläri, että juuri keski-ikäinen valkoinen mies sallii itselleen pokaan pettämisen. Uusi asiakkaamme oli todellakin kuvitellut nimeni taakse toisen näköisen ihmisen, kun Fredrik ehdotti tapaamista: ”Minä ja avustava juristimme Sofia Elmi tapaamme sinut mielellämme lounaalla ja keskustelemme asiasta tarkemmin.”

Sofia Elmi ei pistä silmään. Sofia Elmi ei ole mikään Ahmed Muhammed Ali.”Acchmed”, kuten ruotsalaiset sanovat. Kiitos äiti ja isä tästä ruotsalaiseen yhteiskuntaan sulautumiseni kulmakivistä. Myös iso joukko opettajia lähettää lämpimimmät kiitoksensa siitä, että olette säästäneet heidät nimenhuutojen tuskanhieltä.

On ehdottomasti etu käydä valkoisesta paperilla ja sähköpostikirjeenvaihdossa. Ihmiset ovat rasisteja, ei tarvitse kuin katsoa vaalituloksia. Mutta kun on meilaillut edestakaisin, mahdollisesti puhunut vähän puhelimestakin, näennäisesti tavallisena ruotsalaistytönä (ehkä jopa blondina!), kasvotusten tavatessa hämmennys on väistämätön. Mitä näkymättömämpää maahanmuuttajuus on meileissä, sitä kouraantuntuvampaa se nimittäin on, kun seisson uuden ihmisen edessä kaikessa mamuisuudessani enkä yhtään vastaa hänen odotuksiaan.

Aha, ai jaa... Hetki nyt... Minä vain kuvittelin, sinun nimesihän kuulostaa... Ei niin että sillä olisi mitään väliä, olin vain ajatellut että... Niin siis... Oliban sinun nimesi Sofia?

Ihan kuin se selittäisi kaiken.

Ja selittäähän se. Kyllä, minun nimeni on Sofia, ja kaikki tuntevat jonkun sen nimisen, joka näyttää aivan toiselta kuin minä. Sanotaan nyt vaikka niin, että Acchmed ei ole ikinä kohdannut tuota katsetta.

Sitten ihmiset tönöttävät paikallaan ja yrittävät arvata, olenko adoptoitu vai onko jossain Afrikan maassa näin ruotsalaisen kuuloisia nimiä, vai ovatko he lausuneet sen päässään koko ajan väärin. Sitä he eivät mitä ilmeisimmin kuulleet, että esittelin juuri itseni, heillä oli aivan liikaa kiireitä rotuni määrittämisessä. Heidän pitää siis miettiä. Elmi? Äälmi? Ächmli? Miten eksoottiseksi nimen ehtii vääntää, ennen kuin on pakko istua palaveripöytään?

Okei, nimeni kirjoitetaan oikeasti a:lla: Safia. Mutta minä kirjoitan sen o:lla. *So what?* Lukemattomat ihmiset kirjoittavat nimensä eri tavalla kuin verovirasto. Kaikki Oscarit, Victoriat ja Christinat, jotka ovat saaneet beigeiltä vanhemmiltaan beigen kirjoitusasuun, mutta jotka jossain vaiheessa elämäänsä ovat ymmärtäneet olevansa k:ta suurempia. Kaikki f:t, joista onkin tullut ph. Sallin näille ihmisille oman itseytensä toteuttamisen.

On perjantai ja toukokuun aurinko hymyilee Tukholman yllä. Strandvägen 1:n terassi on täynnä kesää odottavia lounastajia. Minä ja Fredrik kiitämme asiakasta Nybrogatanin risteyksessä ja jatkamme kohti Norrmalmstorgia. Pörssiyrityksen päälakimiehellä on koko viikonloppu aikaa sulatella järkytystään.

Fredrik haluaa väkisin aina sopia lounastapaamisia. Minä inhoan lounastapaamisia, koko konseptilla pitäisi heittää vesilintua. Miten on tarkoitus kuulla, mitä muut sanovat, kun on pakko huolehtia siitä, onko hampaiden välissä jotain? Ensimmäisessä lounastapaamisessani hymyilin tunnin ajan hampaissani niin suuri seesaminsien, että sen näkijälle täytyi olla epäselvää, oliko

hampaideni välissä tosiaan jotain vai olinko kenties Somalian ikioma Brigitte Bardot.

Aurinko kimaltaa Nybrovikenin vedessä. Dramatenin portaat ovat muuttuneet aurinkokanneksi, take away -salaatteja syövät toimistorotat venyttävät kalpeita kaulojaan kohti valoa. Saaristovene tuuttaa, ja kaksi pehmis kädessä kulkevaa yläasteikäistä tyttöä hätkähtää jysäystä ja alkaa kikattaa. Valkoista jäätelöä ja piparminttuströsseliä tippuu toisen tytön ruskealle Louis Vuitton -laukulle. He näyttävät melkein kaksosilta mielikuvituksettomissa farkut ja ballerinat -asuissaan, kummallakin järkyttävän kallis käsilaukku tiukasti oikean käsivarren alle puristettuna. Penskat.

Haukotus pakottaa leukani auki. Olen tehnyt seitsemänkymmenen tunnin työviikon. Haluan vain kotiin nukkumaan. Olen kuitenkin luvannut Carolinelle lähteä ulos.

Caroline. Haluaisinpa nähdä hänen painavan seitsemänkymmenen tunnin viikon. Tai neljäkymmenen. Tai kymmenen...

Hän on pommittanut puhelintani emojiänteillä tekstiviesteillä koko lounastapaamisen ajan. Kysymyksillä siitä, missä ja milloin ja miten ja mikset vastaa. Huokaus, eräillä meistä on töitä.

Jäämme seisomaan Birger Jarlsgatanin suojatien eteen. Valkoinen katumaasturi tukkii pyörätien Nathalie Schutermanin liikkeen edessä. Joku hienostorouva on varmaan hoitamassa tärkeitä asioitaan, koira tarvitsi uuden kullatun italialaisen lampaannahkaremmin.

Fredrik on tehnyt elämänsä kaupat, ja hänen jalkansa leijuvat kaksikymmentä senttiä maanpinnan yläpuolella. Hän ruksailee toisella kädellään kohtia näkymättömästä listasta ja on niin tohkeissaan, että melkein kompastuu katukiveykseen, kun valo vaihtuu vihreäksi.

”Onko sinulla jotain kivoja viikonloppusuunnitelmia?” hän kysyy.

Aion juuri vastata, kun valkoisen katumaasturin kuski seuralaisineen tulee ulos Nathalie Schutermanilta ja nousee autoon. Tai pikemminkin *kiipeää* autoon, puuttuu vain että tässä kesytetyssä telakuorma-autossa, joka korkeintaan ajaa kuoppaista soratietä kesämökin pihaan, olisi vielä lentokoneportaat.

Eroavatko tulijat millään tavalla siitä karikatyyristä, jonka olen piirtänyt päässäni? Eivät. Äidillä Chanel olkapäällä ja seitsemäntoistasataa kilisevää Cartier Love Braceletia ranteissa – yksi jokaista työmatkaa kohti, jolla hänen aviomiehensä on ollut uskonon. Korkeintaan 12-vuotiaalla tyttärellä mekko, joka maksaa enemmän kuin koko vaatevarastoni. Ja jättimäinen Neverfull kainalossa. Mikä juttu tämä on, että pikkupirpanoilla pitää olla Louis Vuittonit? Tai ylipäänsä käsilaukkuja? Minun aikamani käytettiin reppuja, ja jos oli oikein hienohelma, repussa oli kuva uusimmasta Disney-hitistä. Sitä paitsi ihmiset olivat perjantai-iltapäivisin puoli kahdelta kiinni koulussa ja töissä.

Tällainen Carolinen lapsuus varmaan oli, perjantaihuveja Norrmalmilla, kiipeilyä nahkasisusteisiin autoihin, joissa oli cd-yksikkö vakiovarusteena. Caroline ei taatusti ole koskaan veivannut auton ikkunaa käsipelillä alas. Vain ihminen, jolla on niin vinksahantunut viitekehys, voi jättää opinnot oikeustieteellisessä kesken ja ryhtyä ryhtyä somevaikuttajaksi.

”Onko sinulla jotain kivoja viikonloppusuunnitelmia?” Fredrik toistaa kysymyksensä. Äiti ja tytär Pennonen tekevät U-käännöksen ja katoavat näkyvistä.

”Näen illalla paria kaveria, ja huomenna menen yhteen uuteen meksikolaisravintolaan Birkastanissa Erikin kanssa. Entä itselläsi?”

Fredrik vastaa jotain tylsää lapsista ja mehukesteistä ja golfista.

Fredrik on Asianajotoimisto Bauerin pankki- ja finanssi-ryhmän osakkaista nuorin. Oikea stara, joka eteni kesäharjoittelijasta osakkaaksi kahdeksassa vuodessa, välissä vain vuoden secondment Lontoossa Slaughter and Maylla. Secondment on kuin vaihto-opiskeluvuosi, mutta aikuisille – komennus, jonka aikana juristi vaihtaa työpaikkaa ja terävöittää osaamistaan. Niitä on kahdenlaisia – voittajien komennuksia ja häviäjien komennuksia. Voittajien komennukset ovat vakuuttavia, ollaan jossain hienossa asiakasyrityksessä tai jonkin metropolin parhaimmisto-
toon rankatussa asianajotoimistossa. Voittajien komennus merkitsee kunnioitusta. Olen hakenut sellaista New Yorkista vuoden-
vaihteeksi.

Häviäjien komennus merkitsee pidennettyä irtisanomisaikaa. Väsähtänyttä pakoa johonkin väsähtäneeseen asiakasyritykseen, jossa tekee puolet vähemmän töitä kuin on tottunut tekemään, ja jossa osakkaat toivovat työntekijän tykäästyvän uudenlaiseen vapaa-aikaan ja elämisen laatuun ja haluavan jäädä sille tielleen. Vähän kuin vanhemmat, jotka yrittävät totuttaa lastaan esi-
kouluun ja vilkuttavat toopeina ovelta: ”jääpä nyt vain tänne, niin on parasta kaikille”.

Fredrik oli tietenkin voittajien komennuksella, Fredrik on voittaja. Fredrik asuu hienosto-Brommassa – ei missään kenkä-
laatikossa Vällingbyn puolella – ja polkee töihin pyörällä, joka on satavarmasti maksanut enemmän kuin vanhempieni auto. Hän on sellainen keski-ikäisehkö mies, joka kulkee pehmustetuissa pyöräilyhousuissaan ohi niin kovaa, että ihmiset melkein lentävät jalkakäytävältä. Näen hänet edessäni, näen miten hän suhahtaa Tranebergsbronin yli lähes maaten ohjaustangon päällä tummat hiukset hikisinä suortuvina kypärän alla ja tuntee yhtä aikaa inhoa ja sympatiaa niitä alkukantaisia seitsenvaihteisilla pyörillä polke-
via hulluja kohtaan, joista hän viuhahtaa ohi.

Fredrikin vaimo ”pitää kodin pystyssä”. Hän työskentelee osa-aikaisesti jossain paikassa, joka kuulosti niin tylsältä, ettei sitä mitenkään voinut muistaa pidempään kuin viisi sekuntia sen jälkeen, kun hän oli kertonut siitä. Varmaan jokin virasto. Suoraan naisansa, rouva Berg, onneksi olkoon! Mahtaakohan rouva solmia Fredrikin solmionkin. Tänään klassisen punaisen. Uusien asiakkaiden edessä ei kannata revitellä.

*

Lusin iltapäivän tunnit haukotellen. Näytön hehku kirveltää silmiä, ja röhnötän työpöytäni yllä kuin vetelä säkki. Hetken harkitsen, että ottaisin voimanokoset taukokuoneessa, mutta sitten kasaan itseni. Taukokuoneeseen turvaudutaan vain ehdottomissa hätätilanteissa, sodassa, silloin kun saa koko yön kestäneen urakan valmiiksi aamuseitsemältä ja yhdeksältä on palaveri.

Kellon viisarit matelevat eteenpäin. Suulas asiakas ei suostu lopettamaan puhelinkeskustelua, ja istahdan viimeisenä iltapäivän läksiäisiin.

Läksiäiset ovat toimistoelämässä säännöllisesti toistuva ilmiö. Arvioisin keskimääräisen työskentelyajan hyvässä asianajotoimistossa noin kolmeen vuoteen. Kolmantena vuonna jyvät erotellaan akanoista, ja keskinkertaisuudet, jotka eivät kestä painetta, heittävät pyyhkeen kehään.

Tällä kerralla se on Jennifer. Ei mikään tyrmistyttävän irtisanoutumisuutinen, olen kuullut hänen valittavan peruuntuneista illallissuunnitelmista useammin kuin pystyn sormin laskemaan. Kerran näin hänen tulevan vessasta silmät punaisina. Herra-jumala, nainen, tämä on työpaikka.

Jennifer siirtyy Swedbankiin. Läksiäisissä Fredrik tulee pitämään pienen puheen ja sanomaan, että Jenniferin lähtö on suuri

menetys toimistolle ja että tämä on tervetullut takaisin milloin tahansa ("otat vain puhelimen käteen"). Ja hän tulee näyttämään siltä kuin tarkoittaisi sanojaan. Ja jotkut idiootit, Jennifer muun muassa, tulevat uskomaan häntä. Toiset ovat kyllin älykkäitä ymmärtääkseen, että kaikki kuuluu etikettiin ja ettei toimistolle ole mitään hyötyä heikkotahtoisista yksilöistä, jotka eivät pysy kasassa työajalla.

Ihmiset ovat lyhytnäköisiä. Jos haluaa päästä johonkin, pitää olla valmis tekemään uhrauksia. *No pain, no gain*. Osa ihmisistä haluaa leijaila pilvissä koko elämänsä. Sellaiset ihmiset eivät kuulu tänne. He vain laskevat niidenkin tunnelmaa ja taistelu- tahtoa, jotka tosiaan haluavat kääriä hihat ja edetä urallaan.

Pöydällä kiertää kaksi Tössebagerietin kakkua. Suu kostuu, seuraan sieviä sokeripommeja katseellani, kun ne vaeltavat hitaasti minun suuntaani. Vasta kun ne ovat kahden tuolin päässä, näen sen. Pidättelen huokausta.

Ne ovat moussekakkuja. Kaikesta päätellen keskustassa ei syödä tavallisia kermakakkuja. Kerma on rahvaalle, ytimessä van- notaan moussen nimiin.

Otan molemmat kakut vastaan ja lähetän ne eteenpäin oikealle.

"Etkö syö?" Fredrik ottaa kakut ja leikkaa toisesta palasen. Se näyttää sitruunaiselta. Rakastan sitruunaa.

"En, niissä on gelatiinia."

"Ai niin, sinähän olet kasvissyöjä?"

Ei, Fredrik, minä olen muslimi. Tiedäthän, sellainen tyyppi, joka räjäyttelee juttuja."Joo, niin olen."

Laskeeko verensokeri ikään kuin välitoimenpiteenä, jos on suunnitellut syövänsä jotain makeaa? Tuntuu nimittäin kuin verensokerini olisi juuri valahtanut viidessä sekunnissa pohja- lukemiin ja matelisi nyt lattialla, ryömisi kyynärpäidensä varassa

eteenpäin ja kuolaisi. Voisin juuri nyt syödä palasokeria. Ihan mitä tahansa.

Julia hyökkää sitruunakakun kimppuun. Huijari. ”Minä en ole niin nokonuuka”, hän sanoi kerran feikkihymyillen ja siitepölystä punaista nenäänsä nyrpistäen, kun selitin hänelle, ettei hänen syömänsä pannacotta ollut vegaanista. Toisaalta hänellä on nahkatakkin. Oikein kunnan tukholmalaisvege

Nykyään ihmiset reagoivat hyvin harvoin siihen, ettei joku syö sianlihaa. Kaukana ovat päivät, jolloin uskonnollisen vakauksensa joutui tunnustamaan joka aterialla. Ajat, jolloin saattoi kompastua sellaisiin petollisiin ansoihin kuin sika-nautajauheliha ja gelatiinikarkit. Saan kiittää siitä paskantärkeitä tukholmalaisia, täällä joka ruokalistassa on keltainen varoituskolmio kaikkien annosten kohdalla, jotka mahdollisesti ehkä sisältävät jäämiä maidosta. *Eläinperäisten tuotteiden ja muun ydinjätteen vaara.* Voin vapaasti valita, minkä *statementin* haluan tehdä – ollako trendikäs kasvissyöjä vai mystinen muslimi.

Yleensä päätän valita vaihtoehdon yksi. Ei niin että häpeäisin tai mitään, siitä vain tulee leppoisaampi tunnelma. Ihmisten on helpompi samastua ilmastoahdistukseen kuin uskoon. Ruotsalaiset eivät usko Jumalaan. Lisäksi pääsen kuulemasta tällaisia vastauksia: ”Tiedät varmaan, että siat ovat itse asiassa kaikista eläimistä puhtaampia? Ne ovat paljon puhtaampia kuin koirat.” *Newsflash:* Emme syö koiriakaan. Ja sitten eksoottisen lihan käytön teeman käsittelyä jatketaan pakollisella kommentilla siitä, että kiinalaiset – päänpyörittelyä ja suuria silmiä ja vertavuotavia sydämiä – syövät koiranpentuja. Niin, ja Ruotsissa me syömme karitsoita ja vasikoita? Ilmeisesti jotkin eläimet ovat enemmän arvoisia kuin toiset. Objektiivinen länsimainen viitekehys on vallannut taas puhujanpöntön. Sitä paitsi aina on niitä lukeneita ja rasittavia ihmisiä, jotka muistavat, että joku on muslimi, ja kat-

sovat sitten kysyvästi, kun tämä juo alkoholia. Niitä, jotka pitivät korvat auki uskonnontunneilla ja vaativat johdonmukaisuutta. *The smartasses*. ”Juotko sinä? Etkös sinä ole muslimi?” Paskaako se sinulle kuuluu.

En ole siitä ylpeä, okei? Omaksuin tavan sen jälkeen, kun aloitin työt täällä. Käsi sydämellä: en ollut sitä ennen juonut pisaraakaan. Sitten vain pölähdin minglailun, after workien, kickoffien ja päätösillallisien maailmaan ja oli yksinkertaisesti valittava, haluanko kuulua jengiin vai olla ankea tylsimys.

Aluksi se oli pakko. Jos haluaa tehdä uraa, ei ole varaa olla outo. Ja vissylasi kädessä salongissa istuminen on mitä suurimmassa määrin outoa. Ruotsalaisille puhkeaa ihottuma, jos huoneessa on joku selvin päin; minusta tuli ilonpilaaja. Ruotsalaiset ovat alitajuisesti tietoisia siitä, miten sietämättömiä ovat humalassa, eivätkä missään tapauksessa kestä ajatusta, että heidän surkealle tanssimiselleen ja liialle lörpöttelylleen olisi todistajia.

Niinpä minä siis kippistelin ja hymyilin ja tein selväksi, että olemme kaikki samassa veneessä, joka seilaa kohti tuhoa.

Ja sitten ymmärsin, miten hyvältä tuntui hellittää kontrollista ihan hiukan, ihan pikkuisen vain. Ei tietenkään ikinä kokonaan, mutta *pikkuisen*. Niin aloin juoda muissakin yhteyksissä. Illallisilla, juhlissa, baarissa.

En ole kirjainuskovainen. Ja ymmärrän, että alkoholi on pahaksi, kaikki ymmärtävät, että alkoholi on pahaksi. En kuitenkaan näe alkoholinkäyttöäni kuolemansyntyinä. Näen sen samanlaisena juttuna kuin sen, kun vanhemmat sanovat, ettei saa pyöräillä ilman kypärää, koska se on tyhmää ja vaarallista ja siinä saattaa satuttaa itsensä. Sitten sitä kuitenkin panee kypärän pyörän koriin heti kulman takana. Ja jos törmää johonkin naapurin kantelupukkiin, ei saa selkäänsä tai joudu adoptoitavaksi. Mutta jos satuttaa itsensä, saa syyttää itseään ja hävetä.

Enkä juo itseäni koskaan humalaan. En ole niin kuin Amanda, joka kumoa mojittoja kaksin käsin ja hoipertelee sitten tanssilattialla kunnes ensimmäinen paikalle osuva stevari heittää hänet ulos. Amandalla on ongelmia. Minulla ei ole ongelmia.

Vanhempani eivät ole koskaan juoneet alkoholia. Äitini sai ensimmäisen kosketuksensa ruotsalaiseen alkoholikulttuuriin työpaikan pikkujouluissa. Hän kertoi niistä minulle eräänä iltana ennen kuin menin lukioon; siinä iässä äiti ja isä olettivat, että jotkut kavereistani ehkä alkaisivat juoda – suunnilleen kaksi vuotta liian myöhään. Äiti pyöritteli päätään. Ihmiset, joita hänen piti katsoa silmiin taas maanantaina, kiljuivat ja nauroivat kaikelle kuin pikkulapset. Pomo, jota hänen oli määrä kunnioittaa, ei pystynyt pitämään katsettaan kurissa. Pomon pomo kaatoi lasinsa ja kasteli itsensä ja kollegan, jota seisoi aivan liian lähellä ollakseen ukkomies.

Istuimme sängyllä minun ja Ayaanin huoneessa, taistelimme tilasta pehmoeläinten kanssa. Äiti käytti tilaisuuden hyväkseen, kun Ayaan oli jalkapallotreeneissa, muuten siskoni käytännöllisesti katsoen asui huoneessamme. Hyräili ärsyttäviä *High School Musical* -kappaleitaan, kutsui ystäviään meille. Ayaan ja hänen intensiiviset, vinkuvat kaverinsa käyttivät koko nelosluokan siihen, että kokosivat legoresurssinsa yhteen ja rakensivat Ayaanin sängyn alle maan, jonka he sitten vatsallaan maaten purkivat ja rakensivat uudelleen. Joka päivä. *Joka päivä.*

Äiti näytti siltä kuin olisi kertonut eksyneensä parinvaihtojuhliin, naksutteli kieltä kitalakeensa. ”Miksi kukaan tekee niin, ja vielä vapaaehtoisesti?” sanoivat kurtistuneet kulmakarvat kuin kaikuna kysymyksestä, jonka olin itse esittänyt itselleni edellisenä viikonloppuna, kun pitelin Amandan hiuksia hänen oksentaessaan kadulla kukkalaatikoon. Ja uusille valkoisille Converseilleen. Amanda oli koko kasi- ja ysiluokan kovin bilehile. Se,

mikä alkoi kotikutoisilla viinasekoituksilla Lukas Johanssonin homeenhajuisessa kellarissa synkkänä syyslomailtana, riistäytyi käsistä ensimmäisen riparimatkan jälkeen. Salakuljetettua viinaa ja kokista. Poissaolevat silmät ripsiväripaakkujen alla. Pudistin päätäni ja lähetin Lukaksen pullon eteenpäin ringissä, eikä Amanda enää koskaan kysynyt asiasta. Kuten hän ei koskaan kysyisi, haluaisinko osan hänen kinkkuvoileivästään. Siinä ei ollut mitään kummallista. Me vain olimme me. Kun Sebastian Byström ysiluokalla kutsui minua jäykkikseksi, koska en halunnut kiskoa hänen isoveljensä hakemaa tequilaa, Amanda heitti hänen päähänsä omenan. Hänellä oli otsassa mustelma vielä maanantainakin. Sana 'jäykkis' on ilmeisesti Amandan mustalla listalla. Jäykkis – kaikista niistä sanoista, jotka olen joutunut kuulemaan.

”En ole vihainen, olen pettynyt.” Niin äitini sanoisi, jos saisi tietää juomisestani. Jos kertoisin vanhemmilleni, että juon, he reagoisivat samalla tavalla kuin ruotsalaisvanhemmat reagoivat saadessaan tietää, että heidän lapsensa käyttää huumeita. Niin kuin Amandan vanhemmat reagoisivat, jos heillä olisi pienikin aavistus.

Caroline

Rypistän otsaani kylpyhuoneen valkoisessa valossa. Minulla on viha-rakkaussuhde armottomaan peilivaloomme. Rakastan sen brutaalia rehellisyyttä ja vihaan sitä täsmälleen samasta syystä. Mutta rakkaus voittaa kaiken, ja on parempi tutkailla virheitään oman kotinsa turvassa kuin havaita ne paljastavassa auringonvalossa jossain kaiken kansan keskellä. Niinpä valitsin kirkkaimmat löytämäni valot, kun teimme remonttia kaksi vuotta sitten.

Rentoutan otsani. Rypistän. Rentoutan. Pikku mulkerot pysyvät paikallaan. Ehkä sittenkin on aika. Äiti lyö varmaan kätensä yhteen ja kiljahtaa ”viimein”. Vähän kuin joku normaali ihminen ensilumen sataessa.

Hän on huomautellut ”pikku katastrofista” otsallani jo jonkin aikaa. Kriittisesti nyökytellen ja terävällä etusormellaan osoittaen. Se, ettei hänellä itsellään ollut mahdollisuutta piikittää botoxia naamaansa 26-vuotiaana, on epäilemättä hänen elämänsä suurin suru. Jos äitini saisi aikakoneen, hän matkustaisi ajassa taaksepäin ja keksisi botoxin.

Lähden kylpyhuoneen peilin edestä, siirryn kohti olohuonetta kuin metalliromu kohti magneettia. Hedvig Eleonoran kirkon kellojen soitto kantautuu avoimista parvekkeenovista sisään. Sohvapöydällä kukkii tämän viikon hortensia. Vaaleanpunaiset kukinnot tuntuvat kuohkeilta sormenpäitänä vasten. Kukka on edelleen jäntevä ja pirteä, lehdet eivät ole vielä nuupahtaneet. Suunnilleen viikko, niin kauan pystyn pitämään hortensiat elossa.

Ne ovat janoisia ja minä olen hajamielinen. Jonain aamuna sitten herään ja huomaan kukkien törröttävän ruskeina ja kurtistuneina ja tyytymättöminä liian vähästä rakkaudesta. Se käy nopeasti. Tuntuu vähän paremmalta, jos ajattelee niitä leikkokukkina eikä ruukkukasveina, silloin kokonainen viikko on hyvä ja kaikki sen yli menevä jo loistava saavutus.

Alex ei huomaa mitään. Kerran hän kysyi ”eikö tuo kukka ollut eilen valkoinen”. Valkoinen on suosikkini, mutta välillä valkoiset ovat floristiltani lopussa. Enkä ikinä olisi hänelle uskonon. Ihanalle Camillelle, joka laskee kätensä olkapäilleni ja suukottaa minua poskille. Joka tuoksuu aina tupakalta ja Chanel No 5:ltä ja kutsuu minua Carolyniksi sorahtavalla r:llä. ”Carolyn, sinun täytyy nähdä valkoiset ruusut, jotka tulivat eilen. *Magnifiques!*”

Äitini tuoksuu myös Chanel No 5:ltä, mutta hän ei koskaan polttaisi tupakkaa. Hän löysi takkini taskusta tupakkaa kerran kun olin yläasteella. Hänen kommenttinsa? ”Me emme tupakoi, Caroline.” Ja sitten se tuomitseva katse, joka voisi halkoa vaikka kiviä. Joka on halkonut kaikkien hänen tielleen osuneiden ihmisten sielut.

Hänen kiiltävät kyntensä nakuttivat graniittilevyä. Klik, klik, klik, klik. ”Sitä paitsi tupakasta tulee ryppyjä”, hän lisäsi ennen kuin avasi tiskialtaan alapuolisen kaapin toisella kädellään ja pudotti valkovihreän Marlboro Mint -askini roskeen päästämättä katsettaan minusta. ”Noin.” Hengitin sisään, kun hän lopulta käänsi päänsä.

Emme koskaan enää puhuneet asiasta. En kuullut sanaakaan keuhkosyövästä enkä elämän lyhenemisestä kymmenen minuuttia per sätkä. En sanaakaan siitä, että voisin kuolla. Ainoastaan siitä, että tupakointi oli sopimatonta ja voisi rumentaa minua ja miten saatoin arvostaa hänen aikaansa niin vähän että pakotin hänet tuhlaamaan sitä itsestäänselvyksistä jaaritteluun.

Kuka muka ei janoaisi itsetunnon pönkitystä, jos on sellainen äiti kuin minulla? Puhutaan Barbien vaikutuksesta tyttöihin ja siitä, millaisia seurauksia ”epärealistisilla ulkonäköihanteilla” on kasvuikäisiin. Okei, olen samaa mieltä siitä, etteivät Barbien mitta-suhteet ole osuneet aivan nappiin. Ja jokunen selluliittikuoppa siellä täällä olisi ehkä ihan hyvä juttu. Mutta kaiken maailman ruikuttajat vain istuvat sohvalla ja rouskuttavat illat läpeensä sip-sejä. Ei mikään ihme, että siinä kasvavat reidet yhteen ja rintsikoiden olkaimet painuvat lihaan. Ei mikään ihme, että vatsa menee makkaroilte ja rullille. Ihmiset eivät pidä itsestään huolta, eivät näe vaivaa, ja sitten samat ihmiset kaipaavat vahvistusta omalle kelvollisuudelleen, vaikka eivät tee yhtään mitään minkään eteen. Mistä lähtien olemme palkinneet ihmisiä laiskuudesta?

Lapsuus photoshopatun nukan kanssa ei ole mitään verrattuna lapsuuteen sellaisen äidin kanssa, joka haluaa photoshopata jälkikasvunsa kokonaan. Ulkonäön, käytöksen, elämänvalinnat. Näen, miten hän yrittää minua katsoessaan retusoida kaikki virheeni olemattomiin. Oikeustieteen opintojen keskeyttämisen (mielipuolisuutta), kiroilun (epäsiistiä kieltä), tekoturkin (näyttää halvalta, ihmiset ovat käyttäneet turkiksia aikojen alusta, pitääkö sinun yrittää olla niin erityinen), farkut (epäsiistiä), tennarit (raivostuttavaa). Kaikki asioita, jotka ovat äidille täydellisen käsittämättömiä.

Olen täysin tietoinen pönkityksentarpeestani. Riippuvuudestani tykkäykseen, sammuttamattomasta kohteliaisuuksien janostani. Haen niitä kaiken aikaa Alexilta, kalastan, pohjatroolaan.

”Rintani ovat niin pienet.”

”Ne ovat täydelliset.”

”Tämä väri ei sovi ihooni, näytän kamalalta.”

”Näytät superhylvältä.”

”Olen varmaan lihonut.”

”Olet tosi hoikka.”

Se on lempileikkini. Ja rakastan Alexia, koska hän osallistuu siihen. Ei ehkä maailman innokkaimmin, mutta osallistuu kuitenkin. Ja rakastan häntä siitä, siitä että hän jatkaa leikkiä kyseenalaistamatta ja pakottamatta minua lopettamaan itseni parjaamisen. En halua lopettaa, minun on laskeuduttava alas, jotta voin nousta taas ylös. Vähän sama juttu kuin jalkojen koukistaminen ennen hyppyä. Yritäpä itse hypätä suorilta jaloilta ja katso, miten korkealle pääset.

Teen sitä vain Alexin kanssa. Muuten hillitsen itseni, maltan mieleni. Jos olen äidiltäni jotain oppinut, muutakin kuin sen etten kelpaa sellaisena kuin olen ja ettei tilanne todennäköisesti parane tupakoimalla, niin mieleni malttamisen.

Sosiaalinen media on poikkeus. Siellä vallitsevat toisenlaiset säännöt. Ja siellä jokainen meistä on vain yksi selfie kaikkien muiden joukossa. On kuin seisoi huoneessa, jossa miljoonat ihmiset puristelevat yhtä aikaa vatsamakkaroitaa, työntävät alahuultaan eteenpäin, räpyttelevät koiranpentusilmiiään ja sanovat: ”olen niin läski!!!!!!”. Sitä seuraavat tunnit ovat taidepaussi, jonka aikana muun maailman kuuluu sanoa, että ei, olet upea.

Olen lukenut self help -kirjoja, tehnyt listoja parhaista ominaisuuksistani, harrastanut rakkausmeditaatiota, *you name it*. Olen todellakin yrittänyt. Kerran hymyilin itselleni kahden viikon ajan joka aamu kylpyhuoneen peilin edessä ja toistelin että ”kelpaan juuri tällaisena”. *Fake it till you make it* ei toiminut. Ei minun tapauksessani. Tunsin olevani pelkkä huono vitsi, kun yritin siinä aamutakki ylläni tukka pystyssä vakuuttaa itseäni omasta luontaisesta rakastettavuudestani. Olen siis hyväksynyt kohtaloni ja yritän sen sijaan hiljentää nääntyynyttä pönkityksentarvettani Alexin ja Instagramin avulla.

Pönkitys on pelkkä bonus, ennen kaikkea Instagram on luovuuteni kanavoimisen keino. On ihanaa nappailla *snapshoteja*